Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P4573

[Total No. of Pages : 2

[5857]-11

First Year M.Ed. (General)

101 : PSYCHOLOGY OF LEARNING AND DEVELOPMENT

(2015 Pattern) (Semester - I) (CBCS)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Word limit for question of 15 marks is about 350 to 400.*
4) *Word limit for question of 5 marks is about 130 to 150.*
5) *Students should strictly follow the word limit given.*
6) *No supplement will be provided to the students.*

munotes.in

Q1) Explain nature and characteristic features of structuralism. Explain its educational importance. **[15]**

OR

Explain Guilford's theory of intelligence with a proper diagram. Give the educational importance of Guilford's theory with suitable examples. **[15]**

Q2) What do you mean by trait theory? Explain in brief cattell's trait theory of personality with educational implications. **[15]**

OR

Explain Bruner's concept attainment model. Give the importance of Bruner's model in the teaching learning process. **[15]**

Q3) Write short notes (any four) **[20]**

a) Factors influencing learning.

b) Educational importance of piaget's cognitive development theory.

c) Concept of Emotional intelligence.

d) Application of Gestalt's principles in teaching learning.

e) Educational implications of Bloom's mastery learning theory.

f) Factors influencing development.

⌘⌘⌘

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P4573

[5857]-11

First Year M.Ed. (General)
101 : PSYCHOLOGY OF LEARNING AND DEVELOPMENT
(2015 Pattern) (Semester - I) (CBCS)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : *2* तास] [एकूण गुण : *50*

सूचना :-
1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 350 ते 400 शब्द.
4) 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 130 ते 150 शब्द.
5) शब्द मर्यादा कटाक्षाने पाळावी.
6) पुरवणी दिली जाणार नाही.

प्र.*1)* रचनावादाचे स्वरूप आणि गुणवैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. त्याचे शैक्षणिक महत्त्व स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

गिलफोर्डची बुद्धिमत्तेची उपपत्ती योग्य आकृतीसह स्पष्ट करा. गिलफोर्डच्या उपपत्तीचे शैक्षणिक महत्त्व योग्य उदाहरणांसह द्या. **[15]**

प्र.*2)* गुणतत्व उपपत्ती म्हणजे काय? कॅटेलची व्यक्तिमत्वाची गुणतत्व उपपत्ती शैक्षणिक उपयोजनासह थोडक्यात स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

ब्रुनरच्या संकल्पना प्राप्ती प्रतिमानाचे स्पष्टीकरण करा. ब्रुनरच्या संकल्पना प्राप्ती प्रतिमानाची अध्ययन-अध्यापन प्रक्रियेतील उपयुक्तता सांगा. **[15]**

प्र.*3)* खालीलपैकी कोणत्याही चार टीपा लिहा. **[20]**

अ) अध्ययनावर परिणाम करणारे घटक.

ब) पियाजेची बोधनिक विकासाच्या उपपत्तीचे शैक्षणिक महत्त्व.

क) भावनिक बुद्धिमत्ता संकल्पना.

ड) समष्टिवादी तत्वांचे अध्ययन अध्यापनातील उपयोजन.

इ) ब्लूमची प्रभुत्त्व अध्ययन उपपत्तीचे शैक्षणिक उपयोजन.

फ) विकासावर परिणाम करणारे घटक.

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P4574

[Total No. of Pages : 2

[5857]-12

First Year M.Ed. (General)

102 : HISTORY AND POLITICAL ECONOMY OF EDUCATION

(2015 Pattern) (Semester - I)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Word limit for question of 15 marks is about 350 to 400 words.*
4) *Word limit for question of 5 marks is about 130 to 150 words.*
5) *No suppliment will be provided to the students.*

munotes.in

Q1) Explain Vedic and Buddhist education system in India with reference to, **[15]**

a) Aims of Education
b) Curriculum
c) Methods of teaching
d) Role of teacher

OR

Explain briefly the main features of the following commissions.

a) Radhakrishnan commission (1948).
b) Mudaliar commission (1952)
c) Revised national policy of education (1992)

Q2) What is political economy of Education state it's importance of growth, equality and social change. **[15]**

OR

Describe the role of state government in policy making, financing and regulating secondary education. Give suggestions for development of secondary education.

Q3) Write short notes (any four) **[20]**

a) Recommendations of Kothari Commission.
b) Describe the relationship between education and economic development.
c) Write about challenges of privatization of education.
d) Impact of globalization on education.
e) Write note on education and human development index of India.
f) Explain contribution of woods despatch in Indian education.

⌘⌘⌘

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P4574

[5857]-12

First Year M.Ed. (General)

102 : HISTORY AND POLITICAL ECONOMY OF EDUCATION

(2015 Pattern) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :–

1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 350 ते 400 शब्द.
4) 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 130 ते 150 शब्द.
5) पुरवणी दिली जाणार नाही.
6) मराठी रूपांतराबाबत शंका असल्यास मूळ इंग्रजी प्रश्न विश्वसनीय मानावेत.

प्र.1) भारतीय शिक्षण प्रणालीच्या संदर्भात वैदिक आणि बुद्धिस्ट शिक्षण खालील मुद्द्यांच्या आधारे स्पष्ट करा. [15]

अ) शिक्षणाचे ध्येय
ब) अभ्यासक्रम
क) अध्यापन पद्धती
ड) शिक्षकाची भूमिका

किंवा

खाली दिलेल्या आयोगांच्या शिफारशी व कार्यप्रणाली सविस्तर स्पष्ट करा.

अ) राधाकृष्णन आयोग (1948)
ब) मुदलियार आयोग (1952)
क) सुधारीत राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण (1992)

प्र.2) शिक्षणाची राजकीय अर्थव्यवस्था म्हणजे काय? वाढ, समानता व सामाजिक परिवर्तनात याचे महत्व स्पष्ट करा. [15]

किंवा

माध्यमिक शिक्षणामध्ये धोरण निश्चिती, आर्थिक नियोजन आणि नियमावली संदर्भात राज्य शासनाची भूमिका स्पष्ट करा. तुमच्यामते माध्यमिक शिक्षणाच्या विकासासाठी आणखी कोणते उपाय सुचवाल?

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टीपा लिहा. [20]

अ) कोठारी आयोगाच्या शिफारशी.
ब) शिक्षण आणि आर्थिक विकास यातील संबंध.
क) शिक्षणाच्या खाजगीकरणाची आव्हाने या बाबत लिहा.
ड) जागतिकीकरणाचा शिक्षणावरील प्रभाव.
इ) भारताच्या शिक्षण आणि मानवी भांडवलाचा विकास यावर टिप लिहा.
फ) वुडच्या खलित्याचे भारतीय शिक्षणातील योगदान.

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P4575

[Total No. of Pages : 2

[5857]-13

First Year M.Ed. (General)

103 : EDUCATIONAL STUDIES

(2015 Pattern) (Semester - I)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***
3) ***Word limit for questions of 15 marks is about 350 to 400 words.***
4) ***Word limit for question of 5 marks is about 130 to 150 words.***

munotes.in

Q1) Enlist the various areas of Interdisciplinary Educational Research. Explain the importance of Interdisciplinary research in Education. **[15]**

OR

Explain the concept of National Integration. Explain with example which activities will you organize to inculcate national integration among your students.

Q2) Explain the concept of Multicultural Education. Suggest various activities to develop multiculturalism in your classroom. **[15]**

OR

Explain the need and importance of social service in democratic society. State the role of teacher in providing social service in Indian society.

Q3) Write short notes on (any four) **[20]**

a) Need of minority studies.

b) Impact of technology in Teaching - learning process.

c) Importance of Inclusive education in Indian Education system.

d) Concept of Political Education.

e) Need of Education for secularism.

f) Scope of Indian education system.

⌘⌘⌘

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P4575

[5857]-13

First Year M.Ed. (General)

103 : EDUCATIONAL STUDIES

(2015 Pattern) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 350 ते 400 शब्द.
4) 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 130 ते 150 शब्द.
5) मराठी रूपांतराबाबत शंका असल्यास मूळ इंग्रजी प्रश्न विश्वसनीय मानावेत.

प्र.1) आंतरविद्याशाखीय शैक्षणिक संशोधनाचे विविध क्षेत्रे सांगा. आंतरविद्याशाखीय संशोधनाचे शिक्षणातील महत्व स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

राष्ट्रीय एकात्मता संकल्पना स्पष्ट करा. राष्ट्रीय एकात्मता रूजविण्यासाठी तुम्ही कोणत्या उपक्रमाचे आयोजन तुमच्या विद्यार्थ्यांसाठी कराल सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्र.2) बहुविध सांस्कृतिक संकल्पना स्पष्ट करा. वर्गामध्ये बहुविध सांस्कृतिक विकसनासाठी उपक्रम सूचवा. **[15]**

किंवा

लोकशाही समाजासाठी समाज सेवेची गरज आणि महत्व स्पष्ट करा. भारतीय समाजात समाज सेवा संदर्भात शिक्षकाची भूमिका सांगा.

प्र.3) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) अल्पसंख्याक अभ्यासाची गरज.
ब) अध्ययन - अध्यापन प्रक्रीयेत तंत्रज्ञानाचा प्रभाव.
क) भारतीय शिक्षण संदर्भात सर्वसमावेशक शिक्षणाचे महत्व.
ड) राजकीय शिक्षणाची संकल्पना.
इ) धर्मनिरपेक्ष शिक्षणाची गरज.
फ) भारतीय शिक्षण पद्धतीची व्याप्ती.

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P4576

[Total No. of Pages : 2

[5857]-14

First Year M.Ed. (General)

MED - 104 : INTRODUCTION TO RESEARCH METHOD

(2015 Pattern) (Semester - I)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicates full marks.*
3) *Word limit for question of 15 marks is about 350 to 400 words.*
4) *Word limit for question of 5 marks is about 130 to 150 words.*
5) *No suppliments will be provided.*

Q1) Explain Historical research method considering the following. **[15]**

a) Need

b) Data collection

c) Establishing validity

OR

Which components will you consider for construction of questionnaire? How will you administer questionnaire for data collection?

Q2) Explain concept of educational research considering following. **[15]**

a) Meaning

b) Nature

c) Importance

d) Scope

OR

What is meant by e-tools? Explain e-tools in detail with example. How will you use these e-tools in research?

Q3) Write short notes on (any four) **[20]**

a) Product research.

b) True experimental research design.

c) Operational definitions.

d) Types of hypothesis.

e) Types of variables.

f) Use of assumptions in research.

⌘⌘⌘

P.T.O.

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

P4576

[5857]-14

First Year M.Ed. (General)

MED - 104 : INTRODUCTION TO RESEARCH METHOD

(2015 Pattern) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 350 ते 400 शब्द.
4) 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 130 ते 150 शब्द.
5) पुरवणी दिली जाणार नाही.

प्र.1) खालील मुद्दे लक्षात घेऊन ऐतिहासिक संशोधन पद्धती स्पष्ट करा. **[15]**

अ) गरज

ब) माहिती संकलन

क) सप्रमाणता प्रस्थापित करणे

किंवा

प्रश्नावलीची रचना करताना तुम्ही कोणत्या घटकांचा विचार कराल? माहिती संकलन करताना तुम्ही प्रश्नावलीची अंमलबजावणी कशी कराल?

प्र.2) खालील बाबी विचारात घेऊन शैक्षणिक संशोधनाची संकल्पना स्पष्ट करा. **[15]**

अ) अर्थ

ब) स्वरूप

क) महत्त्व

ड) व्याप्ती

किंवा

'ई टूल्स' म्हणजे काय? ई टूल्स उदाहरणासहीत विस्तृतपणे स्पष्ट करा. संशोधनामध्ये हे ई टूल्स तुम्ही कसे वापराल?

प्र.3) टीपा लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) साधन संशोधन (Product Research).

ब) विशुद्ध प्रायोगिक संशोधन अभिकल्प.

क) कार्यात्मक व्याख्या.

ड) परिकल्पनेचे प्रकार.

इ) चलांचे प्रकार.

फ) गृहितकांचा संशोधनात उपयोग.

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P4577

[Total No. of Pages : 2

[5857]-21

First Year M.Ed. (General)
MED 201 : PHILOSOPHY OF EDUCATION
(2015 Pattern) (Semester - II)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Word limit for questions of 15 marks is about 350-400 words.*
4) *Word limit for questions of 5 marks is about 130-150 words.*
5) *No supplement will be provided to the students.*

Q1) What are the basic tenets of Jainism? Explain the nature of values and curriculum in the education system of Jainism. **[15]**

OR

Explain Dr. Babasaheb Ambedkar's educational contribution.

Q2) Explain the education system of Realism with the help of following points. **[15]**

a) Basic tenets
b) Discipline
c) Curriculum

OR

Explain John Dewey's Educational contribution.

Q3) Write short notes (any four) **[20]**

a) Scope of Philosophy.
b) Need of Philosophy for teacher.
c) Modern concept of Philosophy.
d) Types of values.
e) Meaning of human values.
f) Philosophy of cultures.

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

P4577

[5857]-21

First Year M.Ed. (General)
MED 201 : PHILOSOPHY OF EDUCATION
(2015 Pattern) (Semester - II)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :–
1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) 15 गुणांच्या प्रश्नासाठी शब्दमर्यादा 350-400 शब्द.
4) 5 गुणांच्या प्रश्नासाठी शब्दमर्यादा 130-150 शब्द.
5) विद्यार्थ्यांना पुरवणी दिली जाणार नाही.

प्र.1) जैन दर्शनाचे मूलभूत सिद्धान्त काय आहेत? जैन दर्शनाच्या शिक्षण प्रणालीमधील मूल्ये व अभ्यासक्रमाचे स्वरूप स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे शैक्षणिक योगदान स्पष्ट करा.

प्र.2) वास्तववादाची शिक्षण प्रणाली खालील मुद्यांच्या आधारे स्पष्ट करा. **[15]**

अ) मूलभूत सिद्धान्त

ब) शिस्त

क) अभ्यासक्रम

किंवा

जॉन ड्युईचे शैक्षणिक योगदान स्पष्ट करा.

प्र.3) टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) तत्त्वज्ञानाची व्याप्ती.

ब) शिक्षकासाठी तत्त्वज्ञानाची गरज.

क) तत्त्वज्ञानाची आधुनिक संकल्पना.

ड) मूल्यांचे प्रकार.

इ) मानवी मूल्यांचा अर्थ.

फ) संस्कृतीचे तत्त्वज्ञान.

⌘ ⌘ ⌘

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P4578

[Total No. of Pages : 2

[5857]-22

First Year M.Ed. (General)
MED 202 : SOCIOLOGY OF EDUCATION
(2015 Pattern) (Semester - II)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***
3) ***Word limit for questions of 15 marks is about 350 to 400 words.***
4) ***Word limit for questions of 5 marks is about 130 to 150 words.***
5) ***No supplements will be provided to the students.***

munotes.in

Q1) What is Educational Sociology? Explain difference between Educational Sociology and Sociology of Education. **[15]**

OR

Explain how emotional & social integrational sector useful for development of education.

Q2) What is Globalization? Explain the challenges before education, due to Globalization. Suggest various ways to overcome these challenges. **[15]**

OR

What is the meaning of Educational change and social change. Explain their educational implications.

Q3) Write short notes (any four) **[20]**

a) Education and constitution.

b) Process of socialization.

c) Education for peace.

d) Need of autonomy of education.

e) Explain causes of terrorism and its impact on society.

f) Secularism in world perspective.

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 3]

P4578

[5857]-22

First Year M.Ed. (General)
MED 202 : SOCIOLOGY OF EDUCATION
(2015 Pattern) (Semester - II)
(मराठी रूपांतर)

वेळ *: 2* तास*]* *[*एकूण गुण *: 50*

सूचना :– *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 350 ते 400 शब्द.

4) 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 130 ते 150 शब्द.

5) पुरवणी दिली जाणार नाही.

प्र.*1)* शैक्षणिक समाजशास्त्र म्हणजे काय? शैक्षणिक समाजशास्त्र आणि शिक्षणाचे समाजशास्त्र यातील फरक स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

भावनिक आणि सामाजिक या क्षेत्रांचा एकत्रितपणे शिक्षणाच्या विकासासाठी कसा उपयोग होतो स्पष्ट करा.

प्र.*2)* जागतिकीकरण म्हणजे काय? जागतिकीकरणामुळे शिक्षणासमोर निर्माण झालेली आव्हाने स्पष्ट करा. या आव्हानांना तोंड देण्यासाठी विविध मार्ग सूचवा. **[15]**

किंवा

शैक्षणिक परिवर्तन आणि सामाजिक परिवर्तन म्हणेज काय? त्यांचे शैक्षणिक महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.*3)* टिपा लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) शिक्षण आणि राज्यघटना.

ब) सामाजिकरणाची प्रक्रिया.

क) शांततेसाठी शिक्षण.

ड) शिक्षणाच्या स्वायत्ततेची गरज.

इ) दहशतवादाची कारणे आणि समाजावरील परिणाम स्पष्ट करा.

फ) जागतिक दृष्टिकोनातून धर्मनिरपेक्षता.

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P4579

[Total No. of Pages : 2

[5857]-23

First Year M.Ed. (General)

MED - 203 : CURRICULUM STUDIES

(2015 Pattern) (Semester - II)

Time : 2 Hours] ***[Max. Marks : 50***

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Word limit for question of 15 marks is about 350 to 400.*
4) *Word limit for question of 5 marks is about 130 to 150.*
5) *Student should strictly follow the word limit given.*
6) *No supplement will be provided to the students.*

munotes.in

Q1) What is meant by curriculum development? Explain sociological base of curriculum. **[15]**

OR

Write the types of curriculum theories. Explain stages of curriculum development.

Q2) What are various patterns of curriculum organization? Describe any one in detail. **[15]**

OR

Explain the concept of instructional system & Explain how various types of instructional media can be used in teaching and learning process.

Q3) Write Short Notes (Any Four). **[20]**

a) Core curriculum.

b) Types of curriculum change.

c) Selection of learning experience.

d) Scientific and mathematical modes of curriculum research.

e) Hunkin's model of curriculum development.

f) Elements of curriculum.

☯☯☯☯

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P4579

[5857]-23

First Year M.Ed. (General)

MED - 203 : CURRICULUM STUDIES

(2015 Pattern) (Semester - II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी उत्तराची शब्दमर्यादा 350 ते 400 शब्द.
4) 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी उत्तराची शब्दमर्यादा 130 ते 150 शब्द.
5) विद्यार्थ्यांनी दिलेल्या शब्दमर्यादा कटाक्षाने पाळावी.
6) पुरवणी दिली जाणार नाही.

प्र.1) अभ्यासक्रम विकसन म्हणजे काय? अभ्यासक्रमाचे समाजशास्त्रीय आधार स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

अभ्यासक्रम उपपत्तीचे प्रकार लिहा. अभ्यासक्रम विकसनाच्या पायऱ्या स्पष्ट करा.

प्र.2) अभ्यासक्रम संघटनाचे विविध नमुने (patterns) कोणते? त्यापैकी कोणताही एक स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

अनुदेशन प्रणालीची संकल्पना स्पष्ट करा आणि अध्ययन अध्यापन प्रक्रियेमध्ये विविध अनुदेशन माध्यमांचा वापर कराल हे स्पष्ट करा.

प्र.3) टिपा लिहा (कोणतेही चार) **[20]**

अ) अभ्यासक्रम गाभा

ब) अभ्यासक्रम बदलाचे प्रकार

क) अभ्यासक्रम अनुभवांची निवड

ड) अभ्यासक्रम संशोधनाचे वैज्ञानिक आणि गणितीय मार्ग (modes)

इ) अभ्यासक्रम विकसनाचे हंकिनचे (Hunkin's) प्रतिमान

फ) अभ्यासक्रमाचे घटक

☯☯☯☯

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P4580

[Total No. of Pages : 4

[5857]-24

First Year M.Ed. (General)

204 : PRE-SERVICE AND IN-SERVICE IN TEACHER EDUCATION

(2015 Pattern) (Semester - II)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figure to the right indicate full marks.*
3) *Answer limits 350-400 words for 15 marks questions.*
4) *130-150 words for 5 marks question.*
5) *Student should strictly follow the word limit given.*
6) *No supplement will be provided to the students.*

munotes.in

Q1) Explain the need of teacher education and Explain concept and scope of teacher education. **[15]**

OR

Distinguish between Pre-Service and In-Service teacher education. Write the importance of In-Service teacher education.

Q2) Explain in internship in teacher education with the help of following points.**[15]**

a) Concept and need.

b) Various activities during internship.

c) Expected changes for internship.

OR

Compare teacher education of India and Australia with reference to following points.

a) Concept.

b) Aims and objectives.

c) Duration.

d) Content.

e) Modern trends in teacher education.

P.T.O.

Q3) Write short notes (Any Four). **[20]**

a) Functions of NCTE.

b) Preparing Teachers for special school.

c) Teacher education in U.S.A.

d) Recommendations of Mudaliar Commission for teacher education.

e) Need of orientation and refresher course.

f) Role of Faculty Improvement programme.

☯☯☯☯

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

P4580

[5857]-24
First Year M.Ed. (General)
204:PRE-SERVICE AND IN-SERVICE IN TEACHER EDUCATION
(2015 Pattern) (Semester - II)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :- *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) 15 गुणाच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 350 ते 400 शब्द.
4) 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 130 ते 150 शब्द.
5) विद्यार्थ्यांनी दिलेल्या शब्दमर्यादेचे काटेकोरपणे पालन करावे.
6) पुरवणी दिली जाणार नाही.

प्र.*1)* शिक्षक शिक्षणाची गरज स्पष्ट करा आणि शिक्षक शिक्षणाची संकल्पना व्याप्ती स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

सेवापूर्व व सेवांतर्गत शिक्षक-शिक्षणातील फरक स्पष्ट करा. शिक्षक शिक्षणाचे महत्त्व लिहा.

प्र.*2)* शिक्षक शिक्षणातील छात्रसेवाकाळ खालील मुद्द्यांच्या आधारे स्पष्ट करा. **[15]**

अ) उद्दिष्ट्ये

ब) स्तर

क) अभ्यासक्रम

ड) कालावधी

किंवा

दिलेल्या मुद्यासंदर्भात भारत आणि ऑस्ट्रेलिया येथील शिक्षक शिक्षणाची तुलना करा.

अ) संकल्पना

ब) ध्येय आणि उद्दिष्ट्ये

क) कालावधी

ड) आशय

इ) शिक्षक शिक्षणातील आधुनिक प्रवाह

munotes.in

प्र.3) टिपा लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) एन.सी.टी.ई. ची कार्ये.

ब) विशेष शाळांसाठी शिक्षकांची तयारी.

क) अमेरिकेतील (U.S.A.) चे शिक्षण.

ड) शिक्षक शिक्षणासाठी मुदलियार आयोगाच्या शिफारशी.

इ) उद्‌बोधन व उजळणी वर्गाची गरज.

फ) शिक्षक गुणवत्ता विकास कार्यक्रमाची भूमिका.

☯☯☯☯

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P4581

[Total No. of Pages : 4

[5857]-31

Second Year M.Ed. (General)

MED - 301 : EARLY CHILDHOOD CARE EDUCATION AND ELEMENTARY EDUCATION

(2015 Pattern) (Semester - III)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Word limit for question of 15 marks is about 350 to 400.*
4) *Word limit for question of 5 marks is about 130 to 150.*
5) *Students should strictly follow the word limit given.*
6) *No supplement will be provided to the students.*

munotes.in

Q1) Explain early childhood care education with the help of following points. **[15]**

a) Concept.

b) Planning.

c) Methods of Teaching.

d) Activities.

e) Evaluation.

OR

Explain the roles of educators in the following aspects of early childhood care education.

a) Observation.

b) Organization.

c) Cooperation.

Q2) Explain the nature of elementary education. Discuss the elementary education as to in NPE (1996) and NCF (2005). **[15]**

OR

Explain UEE with the help of following points:

a) Concept.

b) Objectives.

c) Programs.

P.T.O.

Q3) Write short notes on : (Any Four). **[20]**

a) Concept of Inclusive Education.

b) Role of Enrollment and retention in achieving UEE.

c) Thoughts of Ravindranath Tagore on Elementary education.

d) Concept of Active teaching for active learning.

e) Strategies for guiding young children's behaviour.

f) Use of Assessment in Early childhood care education.

☯☯☯☯

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

P4581

[5857]-31

Second Yaer M.Ed. (General)

MED - 301 : EARLY CHILDHOOD CARE EDUCATION AND ELEMENTARY EDUCATION

(2015 Pattern) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 350 ते 400 शब्द.

4) 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 130 ते 150 शब्द.

5) शब्दमर्यादा कटाक्षाने पाळावी.

6) पुरवणी दिली जाणार नाही.

प्र.*1)* पूर्वबाल्यावस्था शिक्षण पुढील मुद्यांच्या आधारे स्पष्ट करा. **[15]**

अ) संकल्पना

ब) नियोजन

क) अध्यापन पद्धती

ड) उपक्रम

इ) मूल्यमापन

किंवा

पूर्वबाल्यावस्था शिक्षणातील शिक्षक प्रशिक्षकाची (Educator) भूमिका खालील घटकांच्या आधारे स्पष्ट करा.

अ) निरीक्षण

ब) संघटना

क) सहकार्य

प्र.*2)* प्राथमिक शिक्षणाचे स्वरूप स्पष्ट करा. प्राथमिक शिक्षणाच्या संदर्भात राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण (1996) आणि राष्ट्रीय अभ्यासक्रम आराखडा (2005) याची चर्चा करा. **[15]**

किंवा

प्राथमिक शिक्षणाचे सार्वत्रिकीकरण पुढील मुद्यांच्या आधारे स्पष्ट करा.

अ) संकल्पना

ब) उद्दिष्ट्ये

क) उपक्रम

munotes.in

प्र.3) टिपा लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) सर्व समावेशक शिक्षणाची संकल्पना.

ब) प्राथमिक शिक्षणाच्या संपादणूकीत नोंदणी आणि धारणेची भूमिका.

क) प्राथमिक शिक्षणातील रविंद्रनाथांचे विचार.

ड) कृतीयुक्त अध्ययनासाठी कृतीयुक्त अध्यापन.

इ) युवकांच्या वर्तनबदलासाठी मार्गदर्शक कार्यनिती.

फ) पूर्वबाल्यावस्था शिक्षणातील मुल्यांकन.

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P4582

[Total No. of Pages : 2

[5857]-32

Second Yaer M.Ed. (General)

MED - 302 : SECONDARY AND HIGHER SECONDARY EDUCATION (Common Core)

(2015 Pattern) (Credit System) (Semester - III)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All the questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Word limit for question of 15 marks is about 350 to 400.*
4) *Word limit for question of 5 marks is about 130 to 150.*
5) *No supplement will be provided to the students.*

munotes.in

Q1) Explain the stages of development of secondary and higher secondary education of pre and post independance period. **[15]**

OR

Which are the problems of adolescent in secondary and higher secondary level? Explain about the role of guidance and councelling to solve the problems of adolescent student.

Q2) Explain the functions of NCERT, SCERT, SAAC for educational quality enhancement. **[15]**

OR

Explain new trends of evaluation at secondary and higher secondary education. Explain about the role of teacher for evaluation in secondary and higher secondary education.

Q3) Write short notes (Any Four). **[20]**

a) Objectives of secondary and higher secondary education.
b) Problem of adolescent.
c) Need and importance of counsellor in Higher secondary level.
d) Different scholarship in secondary and higher secondary level.
e) Aim and function of SAAC.
f) Secondary and higher secondary education in England.

☯☯☯☯

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P4582

[5857]-32

Second Yaer M.Ed. (General)

MED - 302 : SECONDARY AND HIGHER SECONDARY EDUCATION (Common Core)

(2015 Pattern) (Credit System) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :-
1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) 15 गुणांसाठी शब्दमर्यादा 350 ते 400 शब्द.
4) 5 गुणांसाठी शब्दमर्यादा 130 ते 150 शब्द.
5) पुरवणी दिली जाणार नाही.

प्र.1) स्वातंत्र्यपूर्ण व स्वातंत्र्योत्तर काळातील माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षणाच्या विकासाच्या अवस्था स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

माध्यमिक व उच्च माध्यमिक स्तरावरील पौगंडावस्थेतील विद्यार्थ्यांच्या समस्या कोणत्या? त्या समस्या सोडविण्यासाठी शिक्षक म्हणून तूम्ही मार्गदर्शन व समुपदेशन कसे कराल?

प्र.2) एन.सी.ई.आर.टी, एस.सी.ई.आर.टी, एस.ए.ए.सी. या वाहीन्यांचे शैक्षणिक गुणवत्तेसाठीचे कार्ये स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

माध्यमिक व उच्च माध्यमिक स्तरावरील मूल्यमापनाचे नवविचार प्रवाह सोदाहरण स्पष्ट करा. माध्यमिक व उच्च माध्यमिक स्तरावर मूल्यमापनाच्या संदर्भात शिक्षकाची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.3) टिपा लिहा (कोणतेही चार). **[20]**

अ) माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षणाची उद्दिष्ट्ये.

ब) पौगंडावस्थेतील विद्यार्थ्यांच्या विकासाच्या अवस्था.

क) उच्च माध्यमिक स्तरावर समुपदेशकाची गरज व महत्त्व.

ड) माध्यमिक व उच्च माध्यमिक स्तरावरील शासनाच्या शिष्यवृत्ती.

इ) एस.ए.ए.सी. ची हेतू व कार्ये.

फ) इंग्लंड मधील माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण.

☯☯☯☯

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P4583

[Total No. of Pages : 2

[5857]-33
Second Year M.Ed. (General)
MED - 303 : HIGHER EDUCATION
(2015 Pattern) (Semester - III)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Word limit for question of 15 marks is about 350 to 400.*
4) *Word limit for question of 5 marks is about 130 to 150.*
5) *Students should strictly follow the given word limit.*

munotes.in

Q1) What is meant by Higher Education? Suggest programmes for qualitative and quantitative expansion of Higher Education. **[15]**

OR

Explain any three new trends of evaluation in Higher Education.

Q2) Write the purpose of Higher Education. Write various stages of growth in Higher Education after 1947. **[15]**

OR

Explain constitutional provisions and legislation for university Management.

Q3) Write short notes on (Any Four). **[20]**

a) Online Evaluation system.

b) API : Appraisal Performance Indicator - concept.

c) Functions of research in Higher Education.

d) Problems in Higher Education.

e) DST - (Department of Science & Technology) in Higher Education.

f) Co - curricular & community centered service programmes.

☯☯☯☯

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P4583

[5857]-33
Second Year M.Ed. (General)
MED - 303 : HIGHER EDUCATION
(2015 Pattern) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :-
1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 350 ते 400 शब्द.
4) 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 130 ते 150 शब्द.
5) शब्दमर्यादा कटाक्षाने पाळावी.

प्र.1) उच्च शिक्षण म्हणजे काय? उच्च शिक्षणातील गुणात्मक व संख्यात्मक विस्तारीकरणासाठी उपक्रम सूचवा. **[15]**

किंवा

उच्च शिक्षणातील मूल्यमापनाचे कोणतेही तीन नवप्रवाह स्पष्ट करा.

प्र.2) उच्च शिक्षणाचे हेतू लिहा - 1947 नंतर उच्च शिक्षणाचा विकास कसा झाला? **[15]**

किंवा

विद्यापीठीय व्यवस्थापनाच्या घटनात्मक तरतूदी व कायदे स्पष्ट करा.

प्र.3) टिपा लिहा (कोणतेही चार) **[20]**

अ) ऑनलाइन मूल्यमापन प्रक्रिया
ब) API - कार्याचा मूल्यांकन निर्देशांक
क) उच्च शिक्षणातील संशोधनाचे कार्य
ड) उच्च शिक्षणातील समस्या
इ) उच्च शिक्षणातील DST - (विज्ञान व तंत्रज्ञान विभाग)
फ) अभ्यासपूरक व समाजकेंद्री सेवा उपक्रम

☯☯☯☯

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P4584

[Total No. of Pages : 4

[5857]-34

M.Ed. (General) (Semester - III)

MED 304 : Curriculum, Pedagogy and Assessment

(2015 Pattern)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Word limit for questions of 15 mark is 350 to 400.*
4) *Word limit for questions of 5 marks is 130 to 150.*
5) *No supplement will be provided.*

munotes.in

Q1) Explain the concept of curriculum alignment. Write down the major issues in Alignments of curriculum at secondary and higher secondary level of schooling education of Maharashtra. **[15]**

OR

Explain the concept of pedagogy according to Bandura's social learning theory. **[15]**

Q2) How meditation of learning can be useful for bringing students in the zone of proximal development? Explain in detail. **[15]**

OR

Explain following models of evaluation : **[15]**

a) CIPP Evaluation model.

b) Kirkpatrick's Evaluation model.

Q3) Write short notes (any four) : **[20]**

a) Patterns of learning.

b) Kolb's learning cycle.

c) Curriculum Alignment theory.

d) Formative Assessment.

e) Principles of instructional design.

f) Self-peer Assessment.

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions: 3]

P4584 **[5857]-34**

M.Ed. (General) (Semester - III)
MED 304 : Curriculum, Pedagogy and Assessment
(2015 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना:
1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 350 ते 400.
4) 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 130 ते 150.
5) मराठी रुपांतराबाबत शंका असल्यास मूळ इंग्रजी प्रश्न विश्वसनीय मानावेत.
6) पूरवणी दिली जाणार नाही.

प्रश्न 1) अभ्यासक्रम सरेखन संकल्पना स्पष्ट करा. महाराष्ट्रातील शालेय शिक्षणाच्या माध्यमिक आणि उच्च माध्यमिक स्तरावरील अभ्यासक्रम सरेखनाच्या प्रमुख समस्या लिहा. **[15]**

किंवा

अध्यापनशास्त्र संकल्पना बांदुराच्या सामाजिक अध्ययन सिध्दांतानुसार स्पष्ट करा. **[15]**

प्रश्न 2) विद्यार्थ्यांना समिप विकास क्षेत्रामध्ये आणण्यासाठी अध्ययन मध्यस्यी कशी उपयोगात आणता येईल हे सविस्तरपणे स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

मूल्यमापनाची खालील प्रतिमाने सविस्तर स्पष्ट करा. **[15]**

अ) CIPP मूल्यमापन प्रतिमान

ब) किर्कपॅट्रीकचे मूल्यमापन प्रतिमान

munotes.in

प्रश्न 3) टीपा लिहा (कोणतेही चार) : **[20]**

अ) अध्ययनाचे आकृतीबंध

ब) कोल्बचे अध्ययन चक्र

क) अभ्यासक्रम संरेखन सिध्दांत

ड) अकारिक मूल्यांकन

इ) अनुदेशन रचनेची तत्त्वे

फ) स्व–सहअध्ययी मूल्यांकन

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P4585

[Total No. of Pages : 2

[5857]-35
M.Ed. (General)
MED 305 : EDUCATIONAL LEADERSHIP
(2015 Pattern) (Semester - III)

Time : 2 Hour] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***
3) ***Word limit for questions of 15 marks is about 350 to 400.***
4) ***Word limit for questions of 5 marks is about 135 to 150.***
5) ***Students should strictly follow the given instructions.***
6) ***No supplement will be provided.***

munotes.in

Q1) Explain concept of Leadership. Explain types of Leadership in detail. **[15]**

OR

Explain concept of Motivation write Maslow's Need Hierarchy theory of Human Needs in detail.

Q2) Explain concept of conflict. Explain types of conflict. Explain role of teacher in resolving conflicts. **[15]**

OR

Explain status of women in Educational Leadership. Explain Barriers faced by Women in Leadership position.

Q3) Write short notes (any four) : **[20]**

a) Power Tactics
b) Power in Groups : Coalitions
c) Gender and leadership
d) Sexual harassment : Unequal power in the work force
e) Conflict Resolution Techniques
f) Types of Motivation.

♣ ♣ ♣

P.T.O.

Total No. of Questions: 3]

P4585

[5857]-35
M.Ed. (General)
MED 305 : EDUCATIONAL LEADERSHIP
(2015 Pattern) (Semester - III)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :
1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्द मर्यादा 350 ते 400 शब्द आहे.
4) 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्द मर्यादा 130 ते 150 शब्द आहे.
5) शब्द मर्यादा कटाक्षाने पाळावी.
6) पूरवणी दिली जाणार नाही.

प्रश्न 1) नेतृत्व संकल्पना स्पष्ट करा. नेतृत्वाचे प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

प्रेरणा संकल्पना स्पष्ट करा. अब्राहम मास्को यांचा गरजविषयक प्रेरणा सिद्धांत सविस्तर लिहा.

प्रश्न 2) संघर्ष संकल्पना स्पष्ट करा. संघर्षाचे प्रकार स्पष्ट करा. संघर्ष सोडविण्यात शिक्षकाची भूमिका स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

शैक्षणिक नेतृत्वामध्ये महिलांचा दर्जा स्पष्ट करा. महिलांचे दर्जात्मक नेतृत्वातील अडथळे स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) अधिकार (दबाव) क्लूप्त्या

ब) गटांमधील (दबाव) अधिकार : युती

क) लिंग आणि नेतृत्व

ड) लैंगिक अत्याचार : कामाच्या ठिकाणी दुय्यम वागणूक

इ) संघर्ष निराकरण तंत्र

फ) प्रेरणेचे प्रकार

♣ ♣ ♣

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P4586

[Total No. of Pages : 4

[5857]-36

M.Ed. (General)

M.Ed. - 306 : INCLUSIVE EDUCATION

(2015 Pattern) (Semester - III)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***
3) ***Word limit for questions of 15 marks is about 350 to 400 words.***
4) ***Word limit for questions of 5 marks is about 130 to 150 words.***
5) ***Students should strictly follow word limit.***

munotes.in

Q1) Explain the concept of inclusive education. Elaborate the need and importance of inclusive education in India with specific examples. **[15]**

OR

Explain about challenging behaviour of students in the classroom. As a teacher how will you manage for violence and torfuring in the classroom.**[15]**

Q2) How will you make use of following instructional strategies for inclusion of students in the classroom? Explain with examples. **[15]**

a) Buddy system

b) Remedial teaching

c) Blended learning

OR

Explain the following aspects for organization of inclusive classroom with examples. **[15]**

a) Physical layout of inclusive classroom

b) Special Assistance to children in inclusive classroom

c) Promoting social competence

P.T.O.

Q3) Write short note on (any four) : **[20]**

a) Importance of educational reports in inclusive classroom.

b) Models of inclusive education.

c) Collaborative instructional strategy in inclusive classroom.

d) Need of modifications in inclusive curriculum.

e) Approaches to inclusive education.

f) Meeting student's personal care and medication needs in inclusive classroom.

□□□

munotes.in

Total No. of Questions: 3]

P4586

[5857]-36
M.Ed. (General)
M.Ed. - 306 : INCLUSIVE EDUCATION
(2015 Pattern) (Semester - III)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना:

1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 350 ते 400 शब्द.
4) 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 130 ते 150 शब्द.
5) विद्यार्थ्यांनी शब्दमर्यादा कटाक्षाने पाळावी.

प्रश्न 1) सर्व समावेशक शिक्षणाची संकल्पना स्पष्ट करा. भारतातील सर्व समावेशक शिक्षणाची गरज व महत्त्व विशिष्ट उदाहरणाद्वारे स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

विद्यार्थ्यांचे वर्गामधील आव्हानात्मक वर्तन स्पष्ट करा. वर्गामधील हिंसा व छळ यांसाठी एक शिक्षक म्हणून काय उपाययोजना कराल? **[15]**

प्रश्न 2) विद्यार्थ्यांच्या वर्गातील सर्व समावेशनाकरिता खालील कार्यनितीचा कशा प्रकारे वापर होतो हे सोदाहरण स्पष्ट करा. **[15]**

अ) मित्र प्रणाली

ब) उपचारात्मक अध्यापन

क) मिश्रित शिक्षण

किंवा

सर्व समावेशक वर्गाच्या संघटनासाठी खालील पैलू उदाहरणांसह स्पष्ट करा. **[15]**

अ) समावेशक वर्गाची भौतिक मांडणी

ब) समावेशक वर्गामध्ये विद्यार्थ्यांना विशेष सहाय्य

क) सामाजिक क्षमतेचा प्रसार

munotes.in

प्रश्न 3) टीपा लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) सर्वसमावेशक वर्गामध्ये शैक्षणिक अहवालाचे महत्त्व

ब) सर्वसमावेशक शिक्षणाची प्रतिमाने

क) सर्वसमावेशक वर्गामध्ये सहयोगी अनुदेशन प्रणाली

ड) सर्वसमावेशक अभ्यासक्रमात सुधारणांची गरज

इ) सर्वसमावेशक शिक्षणातील दृष्टिकोन

फ) सर्वसमावेशक वर्गात विद्यार्थ्यांच्या वैयक्तिक काळजी आणि औषधांच्या गरजांची पूर्तता

□□□

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P4587

[Total No. of Pages : 4

[5857]-37
M.Ed. (General) (Two Years)
EDUCATION
M.Ed - 307 : Educational Technology, Institutional Design and E-Learning
(2015 Pattern) (Semester - III)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Word limit for questions of 15 marks is about 350 to 400 words.*
4) *Word limit for questions of 5 marks is about 135 to 150 words.*
5) *Students should strictly follow the given instructions.*
6) *No supplement will be provided.*

Q1) Differentiate : **[15]**

a) Teaching and Instruction.

b) Conditioning and Training with the help of following points.

i) Concept

ii) Role of Teacher

iii) Student participation

iv) Process

v) Educational implication

OR

Discuss multimedia growth and development with suitable examples. **[15]**

Q2) What is e-learning? Explain its trends, attributes and apportunities. **[15]**

OR

How did growth and development of multimedia take place? Explain educational implications of following Multimedia Applications? **[15]**

a) CAI b) CAL c) CBT

munotes.in

Q3) Write short notes (any four) : **[20]**

a) Stages of teaching.

b) Online course development models

c) Concept of communication.

d) Use of digital learning objects.

e) E moderation.

f) Any five uses of educational technology in learning.

❄ ❄ ❄

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

P4587

[5857]-37
M.Ed. (General) (Two Years)
EDUCATION
M.Ed - 307 : Educational Technology, Institutional Design and E-Learning
(2015 Pattern) (Semester - III)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 2 तास] *[एकुण गुण : 50*

सूचना :
1) *सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.*
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्द मर्यादा 350 ते 400 शब्द.
4) 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्द मर्यादा 130 ते 150 शब्द.
5) विद्यार्थ्यांनी शब्द मर्यादा कटाक्षाने पाळावी.
6) विद्यार्थ्यांना पुरवणी दिली जाणार नाही.

प्रश्न 1) अ) अध्यापन व अनुदेशन. **[15]**

ब) अभिसंधान व प्रशिक्षण यातील भेद खालील मुद्द्यांच्या आधारे स्पष्ट करा.

i) संकल्पना

ii) शिक्षकाची भूमिका

iii) विद्यार्थ्यांचा सहभाग

iv) प्रक्रिया

v) शैक्षणिक उपयोजन

किंवा

बहुमाध्यम संचाच्या वाढ आणि विकासाची समर्पक उदाहरणांसह चर्चा करा. **[15]**

प्रश्न 2) ई-अध्ययन म्हणजे काय? ई-अध्ययनाचे विचार प्रवाह गुणधर्म व त्यातील संधी स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

बहुविध माध्यमांचा विस्तार व विकास कसा संपन्न झाला? खालील बहुमाध्यमांचे शैक्षणिक उपयोजन स्पष्ट करा. **[15]**

अ) CAI ब) CAL क) CBT

munotes.in

प्रश्न 3) टिपा लिहा (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) अध्यापनाच्या अवस्था.

ब) ऑनलाईन अभ्यासक्रम विकसन प्रतिमान.

क) संप्रेषणाची संकल्पना.

ड) अंकीय (डिजीटल) अध्ययन साधनांचे उपयोग.

य) ई-मॉडरेशन

र) शैक्षणिक तंत्रज्ञानाचे अध्ययनातील कोणतेही पाच उपयोग.

❄ ❄ ❄

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P4588

[Total No. of Pages : 4

[5857]-38

M.Ed. (General)

308 : ADVANCED RESEARCH METHODOLOGY & INFERENTIAL STATISTICS

(2015 Pattern) (Semester - III)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Word limit for questions of 15 marks is about 350 to 400 words.*
4) *Word limit for questions of 5 marks is about 130 to 150 words.*
5) *Use of simple calculator & statistical table is allowed.*

Q1) Write difference between qualitative and quantitative research & explain phenomenology. **[15]**

OR

Elaborate content analysis with the help of following points. **[15]**

a) Need
b) Importance &
c) Procedure

Q2) Three equivalent groups having 7 students each were exposed to different learning techniques.

The scores obtained in the post test ade as follows. **[15]**

Group - I	Group - II	Group - III
3	5	7
4	3	5
5	1	3
4	3	5
5	3	1
9	6	5
5	7	7

Test the significance of difference between mean scores of groups using Analysis of variance (A NOVA)

OR

munotes.in

a) Compute the coefficient of correlation between the two sets of scores using pearson's product moment method and interpret your answer. **[10]**

X	65	75	83	45	62	32	51	39
Y	40	60	77	60	45	35	45	48

b) Calculate the percentile rank of the score 21. **[5]**

Scores	70-79	60-69	50-59	40-49	30-39	20-29	10-19	0-9
F	3	2	3	2	5	4	3	3

Q3) Write short note (any Four) **[20]**

a) Biserial correlation

b) Case study

c) Trend analysis

d) Interval scale

e) Quartile

f) Calculate standard deviation from the given data.

C.I	90-99	80-89	70-79	60-69	50-59	40-49	30-39	20-29
F	3	5	8	10	7	6	3	2

❍❍❍❍

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

P4588

[5857]-38

M.Ed. (General)

308 : ADVANCED RESEARCH METHODOLOGY & INFERENTIAL STATISTICS

(2015 Pattern) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :-
1) *सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.*
2) *उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.*
3) *15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 350 - 400 शब्द आहे.*
4) *05 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 130-150 शब्द आहे.*
5) *साधे गणकयंत्र आणि संख्याशास्त्रीय सारण्या वापरण्यास परवानगी आहे.*

प्रश्न 1) गुणात्मक आणि संख्यात्मक संशोधनातील फरक लिहा. प्रघटनन शास्त्र (Phenomenology) स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

खालील मुद्यांच्या आधारे आशय विश्लेषण स्पष्ट करा. **[15]**

अ) गरज

ब) महत्त्व आणि

क) पद्धत (Procedure)

प्रश्न 2) प्रत्येकी 7 विद्यार्थी असलेल्या तीन समतुल्य गटांना वेगवेगळी अध्ययन तंत्रे शिकवली उत्तर चाचणीत मिळालेले प्राप्तांक खालीलप्रमाणे **[15]**

गट - I	गट - II	गट - III
3	5	7
4	3	5
5	1	3
4	3	5
5	3	1
9	6	5
5	7	7

प्रसरण विश्लेषण तंत्राचा (ANOVA) उपयोग करून गटांच्या प्राप्तांकांच्या मध्यमानातील फरकाची सार्थना तपासा.

किंवा

अ) पिअरसनच्या परिघात परिगुणन पद्धतीचा उपयोग करून प्राप्तांकाच्या दोन संचांमधील सहसंबंध सहगुणक काढा. तुमच्या उत्तराचा अन्वयार्थ लिहा. **[10]**

X	65	75	83	45	62	32	51	39
Y	40	60	77	60	45	35	45	48

ब) 21 हया प्राप्तांकाचा शततमक क्रम काढा. **[5]**

Scores	70-79	60-69	50-59	40-49	30-39	20-29	10-19	0-9
F	3	2	3	2	5	4	3	3

प्रश्न 3) टिपा लिहा (कोणतेही चार) **[20]**

अ) द्विश्रेणी सहसंबंध

ब) व्यक्ति अभ्यास

क) प्रवाह विश्लेषण (Trend analysis)

ड) आंतरशलाका

इ) चतुर्थक

फ) खालील माहितीवरून प्रमाण विचलन काढा.

C.I	90-99	80-89	70-79	60-69	50-59	40-49	30-39	20-29
F	3	5	8	10	7	6	3	2

❍❍❍❍

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P4589

[Total No. of Pages : 4

[5857]-39

M.Ed. (General)

309 : Perspective Research and Issues in Teacher Education

(2015 Pattern) (Semester - III)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***
3) ***Word limit for questions of 15 marks is about 350 to 400.***
4) ***Word limit for questions of 5 marks is about 130 to 150.***
5) ***No supplements will be provided to the students.***
6) ***Students should strictly follow the word limit given.***

munotes.in

Q1) Explain the concept of privatization in Teacher Education. Write the advantages and disadvantages of privatization for Teacher Education. **[15]**

OR

Explain the innovative practices in Teacher Education with the help of following points : **[15]**

a) Concept
b) Need
c) Techniques
d) Advantages

Q2) Explain the research in Teacher Education with the help of following points. **[15]**

a) Scope
b) Areas (Any Three)
c) Problems

OR

Write the code of conduct for teachers. Which efforts will you make for the teachers professional development? Explain with suitable examples. **[15]**

P.T.O.

Q3) Write short notes (Any Four) : **[20]**

a) Problems in Teacher Education.

b) Value oriented Teacher Education.

c) Advantages of Globalization in Teacher Education.

d) Co-operative Teacher Education - Nature.

e) Importance of E-Teacher Education.

f) Need of Teacher Education.

munotes.in

Total No. of Questions: 3]

P4589 **[5857]-39**

M.Ed. (General)

309 : Perspective Research and Issues in Teacher Education

(2015 Pattern) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना:
1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 350 ते 400.
4) 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 130 ते 150.
5) मराठी रुपांतराबाबत शंका असल्यास मूळ इंग्रजी प्रश्न विश्वसनीय मानावेत.
6) परिक्षार्थींनी शब्दमर्यादेचे बंधन पाळावे.

प्रश्न 1) शिक्षक शिक्षणातील खासगीकरणाची संकल्पना स्पष्ट करा. खासगीकरणामूळे शिक्षक शिक्षणास होणारे फायदे व तोटे लिहा. **[15]**

किंवा

शिक्षक शिक्षणातील नवोपक्रम खालील मुद्दयांच्या आधारे स्पष्ट करा. **[15]**

अ) संकल्पना

ब) गरज

क) तंत्रे

ड) फायदे

प्रश्न 2) शिक्षक शिक्षणातील संशोधन खालील मुद्दयांच्या आधारे स्पष्ट करा. **[15]**

अ) व्याप्ती

ब) क्षेत्रे (कोणतेही तीन)

क) समस्या

किंवा

शिक्षकांची आचारसंहिता लिहा. शिक्षकांच्या व्यावसायिक विकासासाठी तुम्ही कोणते प्रयत्न कराल? सोदाहरण स्पष्ट करा. **[15]**

munotes.in

प्रश्न *3)* टिपा लिहा (कोणत्याही चार) : **[20]**

अ) शिक्षक शिक्षणातील समस्या

ब) मूल्याधारीत शिक्षक शिक्षण

क) शिक्षक शिक्षणातील जागतिकीकरणाचे फायदे

ड) सहकार्यात्मक शिक्षक-शिक्षण-स्वरुप

इ) ई-शिक्षक शिक्षणाचे (E-Teacher Education) महत्व

फ) शिक्षक शिक्षणाची गरज

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P4590

[Total No. of Pages : 4

[5857]-41

M.Ed. (General) (Semester - IV)

401 : Educational Management

(2015 Pattern)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***
3) ***Word limit for questions of 15 mark is about 350 to 400 words.***
4) ***Word limit for question of 5 mark is about 130 to 150 words.***

munotes.in

Q1) Explain the role of management with the help of following points : **[15]**

a) Principal

b) Time management techniques

c) Motivation

OR

What is the concept of accreditation. Explain how does accreditation assist in qualitative improvement of an institution. Enlist the parameters of a accreditation of a teacher education institution. **[15]**

Q2) What is mean by communication? What are the barriers faced during communication in classroom? As a teacher which efforts will you take to enhance communication skill? **[15]**

OR

Explain the trends in Educational Management with the help of following points : **[15]**

a) Organizational compliance

b) Organizational Development

c) PERT

P.T.O.

Q3) Write short notes on (any four) : **[20]**

a) Management at secondary level

b) Meaning and importance of quality management in education.

c) Characteristics of effective educational leadership.

d) Modern trends in educational management.

e) Role of local bodies in education.

f) What are the different approaches to educational planning.

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions: 3]

P4590

[5857]-41

M.Ed. (General) (Semester - IV)

401 : Educational Management

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना:
1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 350 ते 400 शब्द.
4) 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 130 ते 150 शब्द.
5) मराठी रुपांतराबाबत शंका असल्यास मूळ इंग्रजी प्रश्न विश्वसनीय मानावेत.

प्रश्न 1) व्यवस्थापनाची भूमिका खालील मुद्द्यांच्या आधारे स्पष्ट करा. **[15]**

अ) तत्त्वे

ब) वेळ व्यवस्थापन तंत्र

क) प्रबलन

किंवा

अधिस्विकृती संकल्पना म्हणजे काय? अधिस्विकृतीमुळे संस्थेच्या गुणवत्ता विकासात कशी मदत होते ते स्पष्ट करा. शिक्षण प्रशिक्षण संस्थेच्या अधिस्विकृतीचे निकष लिहा. **[15]**

प्रश्न 2) संप्रेषण म्हणजे काय? वर्गातील संप्रेषणामध्ये कोणते अडथळे येतात? संप्रेषण कौशल्य सुधारण्यासाठी शिक्षक म्हणून तुम्ही कोणते प्रयत्न कराल ते सोदाहरण लिहा. **[15]**

किंवा

खालील मुदद्यांच्या आधारे शैक्षणिक व्यवस्थापनातील आधुनिक प्रवाह स्पष्ट करा. **[15]**

अ) संस्थात्मक पुर्तता

ब) संस्थात्मक विकास

क) PERT पर्ट

munotes.in

प्रश्न *3)* टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : **[20]**

अ) माध्यमिक स्तरावरील व्यवस्थापन

ब) शिक्षणामधील गुणवत्ता व्यवस्थापनाचा अर्थ व महत्त्व

क) परिणामकारक नेतृत्वाची वैशिष्ट्ये

ड) शैक्षणिक व्यवस्थापनातील आधूनिक प्रवाह

इ) शिक्षणामध्ये स्थानिक संस्थांची भूमिका

फ) शैक्षणिक नियोजनाचे विविध दृष्टिकोन कोणते?

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P4591

[Total No. of Pages : 4

[5857]-42

S.Y. M.Ed. (General)

402 : COMPARATIVE EDUCATION (Optional)

(2015 Pattern) (Semester - IV)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***
3) ***Word limit for question of 15 marks is about 350 to 400 words.***
4) ***Word limit for question of 5 marks is about 135 to 150 words.***
5) ***Student should strictly follow the word limit given.***

munotes.in

Q1) Explain need and purpose of comparative education. Write various types of comparative education with suitable example. **[15]**

OR

What are the problems of education in world perspective? Explain the problems in education with the help of following points :

a) Education of exceptional children

b) Teacher education & Teachers status.

Q2) What are the problems of technical & vocational education. Explain your role as a teacher in developing technical knowledge & skills of students through various programs. **[15]**

OR

What are the problems in education in developing Asiatic countries? Compare the education system in China and Pakistan with the help of following points :

a) Geography of the country

b) Present system of higher education

c) Influence of culture of education.

P.T.O.

Q3) Write short note on (any 4) : **[20]**

a) Economy of education in under developed countries.

b) Scope of comparative education.

c) Educational administration in China.

d) Distance education in Australia.

e) Functions of finance management.

f) Higher education in Japan.

♣ ♣ ♣

munotes.in

Total No. of Questions: 3]

P4591

[5857]-42
S.Y. M.Ed. (General)
402 : तुलनात्मक शिक्षण (Optional)
(2015 Pattern) (Semester - IV)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 350 ते 400 शब्द.
4) 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 130 ते 150 शब्द.
5) मराठी रुपांतराबाबत शंका असल्यास मूळ इंग्रजी प्रश्न विश्वसनीय मानावेत.

munotes.in

प्रश्न 1) तुलनात्मक शिक्षणाची गरज आणि उद्देश स्पष्ट करा. तुलनात्मक शिक्षणाचे विविध प्रकार सोदाहरण स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

जागतिक दृष्टिकोनातून शिक्षणातील समस्या कोणत्या आहेत? खालील मुद्यांच्या आधारे शिक्षणातील समस्या स्पष्ट करा.

अ) विशेष बालकांचे शिक्षण

ब) शिक्षक शिक्षण आणि शिक्षक सद्यस्थिती

प्रश्न 2) तांत्रिक आणि व्यावसायिक शिक्षणाच्या समस्या कोणत्या? विद्यार्थ्यांमध्ये विविध कार्यक्रमांद्वारे तांत्रिक ज्ञान आणि कौशल्य विकसनासाठी शिक्षक म्हणून तुमची भूमिका स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

विकसनशील आशियाई देशातील शिक्षणाच्या समस्या कोणत्या आहेत? खालील मुद्यांच्या आधारे चीन आणि पाकिस्तान या देशातील तुलना करा.

अ) देशाची भौगोलिक परिस्थिती

ब) वर्तमानकालीन उच्च शिक्षण पध्दती

क) संस्कृतीचा शिक्षणावरील प्रभाव

प्रश्न *3)* टिपा लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) अविकसित देशातील शिक्षणाची अर्थव्यवस्था

ब) तुलनात्मक शिक्षणाची व्याप्ती

क) चीनच्या शिक्षणाचे प्रशासन

ड) ऑस्ट्रेलियातील दूरस्थ शिक्षण

इ) वित्त व्यवस्थापनाचे कार्ये

फ) जपानमधील उच्च शिक्षण

♣ ♣ ♣

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P4592

[Total No. of Pages : 4

[5857]-43

M.Ed. (General)

(Two Year Programme)

MED - 403 : EDUCATION OF CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS

(2015 Pattern) (Semester - IV)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Word limit for questions of 15 marks is about 350 to 400 words.*
4) *Word limit for questions of 5 marks is about 130 to 150 words.*
5) *Students should strictly follow the word limit given.*
6) *No supplements will be provided to the students.*

munotes.in

Q1) Explain the following national legislations for special Education in India. **[15]**

a) RCL Act, 1992

b) PWD Act, 1995

c) National Trust Act, 1986

OR

Explain Intellectual impairement with the help of following points :

a) Concept and Nature

b) Characteristics

c) Causes

d) Identification

e) Educational Implications

P.T.O.

Q2) Explain the Need, Importance and role of following agencies of special Education. **[15]**

a) Special Schools

b) Vocational Guidance Institutions

c) Residential Rehabilitation Centres.

OR

What do you mean by Normalization. As a teacher what efforts will you take to achieve normalization in your class.

Q3) Write Short Notes on (any four) : **[20]**

a) Characteristics of Giftedness.

b) What are the psychological perspectives of special education.

c) Role of community involvement in Education of children with special needs.

d) As a teacher which Methodologies of teaching learning will you use to teach children with special needs.

e) Write the importance of Remedial Help.

f) Role of psychological testing.

munotes.in

□□□

Total No. of Questions: 3]

P4592

[5857]-43

M.Ed. (General)

(Two Year Programme)

MED - 403 : EDUCATION OF CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS

(2015 Pattern) (Semester - IV)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना:

1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 350 ते 400 शब्द.
4) 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 130 ते 150 शब्द.
5) शब्दमर्यादा कटाक्षाने पाळावी.

प्रश्न 1) भारतातील विशेष शिक्षणासंदर्भात खालील राष्ट्रीय कायदे स्पष्ट करा. **[15]**

अ) राष्ट्रीय पुनर्वसन परिषद कायदा, 1992 (RCL Act, 1992).

ब) व्यक्तीच्या अक्षमता संदर्भाचा कायदा, 1995 (PWD Act, 1995).

क) राष्ट्रीय संस्था कायदा, 1986 (National Trust Act, 1986)

किंवा

बौद्धिक दोष (Intellectual impairement) खालील मुद्दयांच्या आधारे स्पष्ट करा.

अ) संकल्पना आणि स्वरूप

ब) वैशिष्ट्ये

क) कारणे

ड) ओळख

इ) शैक्षणिक उपयोजन

munotes.in

प्रश्न 2) खालील विशेष शिक्षण प्रदान करणाऱ्या संस्थांची (Agencies) गरज, महत्व आणि भूमिका स्पष्ट करा. **[15]**

अ) विशेष शाळा

ब) व्यावसायिक मार्गदर्शन संस्था

क) निवासी पुनर्वसन केंद्रे

किंवा

तुमच्या मते सामान्यीकरण (Normalization) म्हणजे काय ते सांगून शिक्षक म्हणून वर्गाध्यापनात सामान्यीकरण संपादित करण्यासाठी कोणते प्रयत्न कराल?

प्रश्न 3) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) प्रज्ञावंत मुलांची वैशिष्ट्ये (Giftedness).

ब) विशेष शिक्षणाचे मानसशास्त्रीय दृष्टीकोन कोणते आहेत.

क) विशेष गरजा असणाऱ्या बालकांच्या शिक्षणातील समुदायाच्या सहभागाची भूमिका.

ड) एक शिक्षक म्हणून विशेष गरजा असणाऱ्या बालकांसाठी तुम्ही कोणत्या अध्यापन अध्ययन पद्धतींचा उपयोग कराल?

इ) उपचारात्मक मदतीचे महत्व लिहा.

फ) मानसशास्त्रीय चाचण्यांची भूमिका.

munotes.in

□□□

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P4593

[Total No. of Pages : 4

[5857]-44
M.Ed. (General)
M.Ed - 404 : GUIDANCE AND COUNSELLING
(2015 Pattern) (Semester - IV)

Time : 2 Hours] ***[Max. Marks : 50***

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***
3) ***Word limit for questions of 15 marks is about 350 to 400 words.***
4) ***Word limit for questions of 5 marks is about 130 to 150 words.***
5) ***No supplements will be provided to the students.***

munotes.in

Q1) What is guidance? What are the types of guidance. Explain the need of personal, Educational and health guidance in present set up with an example. **[15]**

OR

What is job profile? Write the need of job profile. Prepare a job profile of any job with the help of following points. **[15]**

i) Educational and vocational qualification.

ii) Payment and other allowance.

iii) Terms and condition about job.

Q2) What is counseling? Explain Sigmund Freud's Psychoanalytic Therapy. Write its Significance in counselling with example. **[15]**

OR

Give the types of placement and the importance of placement service. What is responsibility of the school and community about the placement services? Give example. **[15]**

P.T.O.

Q3) Write short notes (any four) : **[20]**

a) Concept of philosophical bases of guidance.

b) Qualities of effective counsellor.

c) Importance of follow up services.

d) Role of counselee in directive counseling.

e) Technique of guidance observation.

f) Influence of family on guidance.

❄ ❄ ❄

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

P4593

[5857]-44

M.Ed. (General)

M.Ed - 404 : GUIDANCE AND COUNSELLING

मार्गदर्शन आणि समुपदेशन

(2015 Pattern) (Semester - IV)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 2 तास] *[एकुण गुण : 50*

सूचना :

1) *सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.*
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) 15 गुणांसाठी शब्द मर्यादा 350 ते 400 शब्द.
4) 5 गुणांसाठी शब्द मर्यादा 130 ते 150 शब्द.
5) पुरवणी दिली जाणार नाही.
6) मराठी रूपांतराबाबत शंका वाटल्यास मूळ इंग्रजी प्रश्न विश्वसनीय मानावेत.

प्रश्न 1) मार्गदर्शन म्हणजे काय? मार्गदर्शनाचे प्रकार कोणते? सद्यस्थितीत व्यक्तिगत, शैक्षणिक आणि आरोग्य मार्गदर्शनाची गरज सोदाहरण स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

व्यवसाय आराखडा (पृथ:करण) म्हणजे काय? पुढील मुद्द्यांच्या आधारे कोणत्याही एका व्यवसायाची व्यवसाय आराखडा तयार करा. **[15]**

i) शैक्षणिक आणि व्यावसायिक पात्रता.

ii) वेतन आणि इतर भत्ते.

iii) रोजगार संबंधी नियम आणि अटी.

प्रश्न 2) समुपदेशन म्हणजे काय? सिग्मंड फ्रॉईड यांची मनोविश्लेषणवादी उपपत्ती स्पष्ट करा. समुपदेशनामध्ये या उपपत्तीचे महत्त्व सोदाहरण लिहा. **[15]**

किंवा

स्थापना सेवाचे प्रकार सांगा आणि स्थापन सेवाचे महत्त्व स्पष्ट करा. शाळा आणि समाजाची स्थापना सेवेबाबतीत जबाबदारी उदाहरणासह सांगा. **[15]**

प्रश्न 3) टिपा लिहा (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) मार्गदर्शनाची तात्विक अधिष्ठानाची संकल्पना.

ब) प्रभावी समुपदेशकाची गुणवैशिष्ट्ये.

क) अनुधावन कार्याचे महत्त्व.

ड) निर्देशित समुपदेशनात समुपदेश्याची भूमिका.

य) मार्गदर्शनाची तंत्रे निरीक्षण

र) कुटुंबाचा मार्गदर्शनावरील प्रभाव.

❄ ❄ ❄

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P4594

[Total No. of Pages : 2

[5857]-45

M.Ed. (General)

405 : TESTING MEASUREMENT & EVALUATION IN EDUCATION

(2015 Pattern) (Semester - IV)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Word limit for the questions of 15 marks is 350-450.*
4) *Word limit for the questions of 05 marks is 150.*
5) *No Supplement will be provided.*

munotes.in

Q1) Explain testing with the help of following points. **[15]**

a) Meaning & concept

b) Need

c) Uses

OR

What is teacher effectiveness. Explain testing of teacher effectiveness with example. **[15]**

Q2) Explain relationship between educational objectives, learning experience and evaluation in education. **[15]**

OR

What is validity? Explain factors affecting validity. **[15]**

Q3) Write notes (any Four) **[20]**

a) Semester system

b) Importance of online examination.

c) Needs of remedial Assessment.

d) Importance of feedback.

e) Aptitude test.

f) Ordinal scale.

❍ ❍ ❍ ❍

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P4594

[5857]-45

M.Ed. (General)

405 : TESTING MEASUREMENT & EVALUATION IN EDUCATION

(2015 Pattern) (Semester - IV)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :-
1) *सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.*
2) *उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.*
3) *15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 350 - 450 शब्द.*
4) *05 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 150 शब्द.*
5) *पूरवणी दिली जाणार नाही.*

प्रश्न 1) परिक्षण खालील मुद्‌यांच्या आधारे स्पष्ट करा. **[15]**

अ) अर्थ व संकल्पना

ब) गरज

क) उपयोग

किंवा

शिक्षक परिणामकारकता म्हणजे काय? शिक्षक परिणामकारकता परिक्षण उदाहरणासह स्पष्ट करा. **[15]**

प्रश्न 2) शिक्षणातील शैक्षणिक उद्दिष्टे, अध्ययन अनुभव आणि मूल्यमापन यातील संबंध स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

सप्रमाणता म्हणजे काय? सप्रमाणतेवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा. **[15]**

प्रश्न 3) टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) सत्र पद्धती

ब) ऑनलाईन परिक्षेचे महत्त्व

क) नैदानिक मूल्यांकनाची गरज

ड) प्रत्याभरणाची गरज

इ) अभियोग्यता चाचणी

फ) क्रमांकन शलाका.

❍❍❍❍

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P4595

[Total No. of Pages : 4

[5857]-46

M.Ed. (General) (Semester - IV)

406 : Advanced Educational Statistics (Optional)

(2015 Pattern)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All the questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicates full marks.***
3) ***Word limit for the questions of 15 mark is 350 to 400 words.***
4) ***Word limit for the questions of 5 marks is 130 to 150 words.***
5) ***Use of simple calculator and statistical table is allowed***

munotes.in

Q1) a) Environmental awareness test is given to 9th std. students. A programme is implemented regarding environmental awareness. After 4 months, same test is given to the same group. The data obtained is given below. Is the difference between the mean score of initial & final test significant? Interpret your result. **[10]**

	Initial Test	Final Test
Number of Students	50	50
Mean	40	45
Standard deviation	05	04
Correlation coefficient 0.60		

b) Write meaning of multiple correlation. **[5]**

OR

Elaborate Biserial & Point Biserial correlation with hypothetical example. **[15]**

P.T.O.

Q2) Five students from 8th standard are assigned at random to each of the four groups three students are tested under four different experimental conditions. The data obtained is given below. Do the mean scores obtained by the students under four experimental conditions differ significantly? Interpret your result. **[15]**

Group I	Group II	Group III	Group IV
07	04	10	12
06	06	12	06
09	07	12	12
10	08	13	09
11	10	15	10

OR

What is validity of test scores? Explain in brief any two methods of establishing validity of test scores. **[15]**

Q3) Write short notes (any four) : **[20]**

a) Reliability of test scores.

b) Importance of percentile scaling.

c) Coefficient of correlation.

d) Split half reliability.

e) Use of regression equation in prediction.

f) Chi-square test.

munotes.in

Total No. of Questions: 3]

P4595 **[5857]-46**

M.Ed. (General) (Semester - IV)
406 : Advanced Educational Statistics (Optional)
(2015 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना:
1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 350 ते 400.
4) 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 130 ते 150.
5) मराठी रुपांतराबाबत शंका असल्यास मूळ इंग्रजी प्रश्न विश्वसनीय मानावेत.

प्रश्न 1) अ) इ. 9 वी च्या विद्यार्थ्यांना पर्यावरण जागृती चाचणी दिली. पर्यावरण जागृती कार्यक्रमाची अंमलबजावणी केली. चार महिन्यानंतर त्याच गटाला पुन्हा तीच चाचणी दिली. संकलित केलेली माहीती खाली देण्यात आलेली आहे. प्रारंभिक व अंतिम चाचणीच्या मध्यमानातील फरक सार्थ आहे का? तुमच्या उत्तराचा अन्वयार्थ लिहा. **[10]**

	प्रारंभिक चाचणी	अंतिम चाचणी
विद्यार्थी संख्या	50	50
मध्यमान	40	45
प्रमाण विचलन	05	04
सहसंबंध सह गुणांक 0.60		

ब) बहु सहसंबंधाची संकल्पना स्पष्ट करा. **[5]**

किंवा

काल्पनिक उदाहरणाच्या सहाय्याने द्विश्रेणीक व बिंदू द्विश्रेणीक सहसंबंध सविस्तर स्पष्ट करा.**[15]**

munotes.in

प्रश्न 2) इ. 8 वी चे प्रत्येक गटात पाच विद्यार्थी याप्रमाणे चार गटांमध्ये यादृच्छिकपणे विभागले चार वेगवेगळ्या प्रायोगिक स्थितीखाली या विद्यार्थ्यांची चाचणी घेण्यात आली. चार वेगवेगळ्या स्थितीखाली विद्यार्थ्यांनी प्राप्त केलेल्या गुणांच्या मध्यमानातील फरक हा सार्थ आहे का? तुमच्या उत्तराचा अन्वयार्थ लिहा. संकलित माहीती खालील प्रमाणे आहे. **[15]**

गट I	गट II	गट III	गट IV
07	04	10	12
06	06	12	06
09	07	12	12
10	08	13	09
11	10	15	10

किंवा

कसोटी प्राप्तांकाची सप्रमाणता म्हणजे काय? कसोटी प्राप्तांकाची सप्रमाणता प्रस्थापित करण्याच्या कोणत्याही दोन पद्धती थोडक्यात स्पष्ट करा. **[15]**

प्रश्न 3) टिपा लिहा (कोणत्याही चार) : **[20]**

अ) चाचणी प्राप्तांकाची विश्वसनीयता

ब) शततमक मापनाचे (percentile scaling) महत्त्व

क) सहसंबंध गुणक

ड) स्प्लिट हाफ (Split half) विश्वसनियता

इ) प्रतिगमन समीकरणांचा भाकिते करण्यामधील उपयोग

फ) काच स्क्वेअर परिक्षिका

munotes.in